

WANDELROUTE ZUIDWEST-KRETA

Zicht op Loutro vanaf Agia Ekaterini

Een meerdaagse wandeltocht in het zuidwesten van het eiland Kreta: de regio Sfakia. Het is een regio die de wandelaar een scala aan unieke ervaringen biedt. Vanzelfsprekend die van de Samariakloof, de bekendste troef van dit gebied. Maar hier is meer, veel meer.

Foto en tekst Hans Plas, www.oranginas.nl

De E4 op Kreta, langs de zuidkust

Mogelijk minder bekend is dat er meer kloven hier zijn. Deze zijn echter net zo fraai en uitdagend. Zoals de Imbroskloof of de Aradena kloof, of “gewoon” de kleinere “kloofjes”. Heel Kreta kent wel 300 kloven. In de regio liggen ook de zuidelijke flanken van de Lefka Ori, de Witte Bergen. Tientallen bergtoppen boven de 2000m. Met kans op besneeuwde toppen tot in april en mei. Terwijl je in die periode ook lekker aan het strand kunt liggen, en wandelen natuurlijk.

En dan kan er ook nog een stuk(-je) gelopen worden van de E4 – onderdeel van een Europees netwerk van langeafstandspaden – langs de zuidkust van dit eiland tijdens deze meerdaagse tocht. Bijvoorbeeld tussen Chora Sfakion en Loutro tot aan Agio Roumeli, waar de Samariakloof in de Libische Zee uitkomt.

Van de regio Sfakia krijg je al een eerste beeld als je vanaf het vliegveld van Chania in het noorden met een auto of bus naar de zuidkust ruim 70 kilometer rijdt. Weg van de toeristische drukte aan de noordkust. De route wordt mooier en mooier. En als de uitzichten op de Libische Zee in beeld komen is het woord *indrukwekkend* wel van toepassing.

Wij belandden vervolgens in Chora Sfakion, ons vertrekpunt voor een meerdaagse rondwandeling in en door een fascinerend landschap. Om het echte Kreta te voet te ontdekken maakten we gebruik van de diensten van [Happy Walker](#), een toeristenbureau dat het eiland tot in de kleinste wandel-details kent.

Imbros kloof

Als je vanuit Choria Sfakion de vroege bus neemt naar Chania en na ongeveer een half uurtje uitstapt in het dorpje Imbros (780m), begint achter een *kafeneion* (Grieks café) de afdaling terug door de Imbroskloof. In het begin wandel je door een bosje met steeneiken, cipressen en esdoorns. Je passeert een oude waterput uit de Venetiaanse Periode (1200 – 1600) en meer en meer krijgt het pad de allure van een heuse kloof. Met rotsen tot wel 300 m hoog, diverse smalle doorgangen en beperkte maar mooie begroeiingen. Het is een stenig pad en omdat je hoog begonnen bent is het redelijk ontspannen lopen. De kloof is het hele jaar open, met een looptijd van 2,5 uur (9 kilometer en ruim 700m dalen). Neem voldoende water mee!

Je bent dan in het dorpje Komatides aanbeland. Kafeneions genoeg! Vanaf hier is het nog 16 kilometer naar een volgende etappeplaats: Loutro. Eerst even doorbijten langs een asfaltweg, maar wel met mooie uitzichten op de Lefka Ori en de Middellandse Zee. Door de startplaats van deze dag en vervolgens via de E4 – de Europese langeafstandswandelroute – naar Loutro.

De kleuren van Kreta

De Europese wandelroute E4

Een fantastische kustwandeling! Veelal over een rotspaadje, dat soms uitgehakt is in de rotswand. Langs heuse zandstrandjes, over kleine veldjes met een soort toendrabegroeiing en het kapelletje Ekklesia Timios Stavros. Steeds maar weer kom je die prachtige beelden van de azuurblauwe zee tegen. Aan het eind van deze etappe kom je via een omweggetje in Loutro. Het wit-blauwe dorpje is alleen wandelend of per (veer)boot te bereiken. Vanaf Chora Sfakion is het 11 kilometer (3.5 uur lopen).

Rondwandeling en Aradena kloof

Vanuit Loutro is een afwisselende dag-rondwandeling te maken, het binnenland in. Via de restanten van een Venetiaans kasteel vlak boven Loutro en over een oud, uitdagend pad naar het dorp Livianiana (250m). Daarna gaat de wandeling verder door de Aradena kloof, al dan niet klauterend.

Vanaf Aradena gaat het verder tot het karakteristieke dorp Anopolis. Hier zijn meerdere *kafeneions* te vinden voor rust en wat te drinken. Anopolis is een historisch dorp, op 600 m hoogte, met nog enkele oude Romeinse muren. Tijdens de Venetiaanse, Romeinse en Turkse overheersing had Anopolis een belangrijke positie in deze streek. Vele opstanden tegen de overheersers werden vanuit Anopolis en omgeving georganiseerd. Op het dorpsplein vindt u het standbeeld van koopman Daskalogiannis, leider in de opstand tegen de Turken (in 1770). Even buiten het dorp zie je het kerkje Agia Ekaterini (650m) met, echt.....echt..... een fenomenaal uitzicht op de Libische Zee. Vlakbij begint ook het pad terug naar Loutro. Looptijd 6 uur (stijgen en dalen 650 m – 16 kilometer).

Witte Bergen vanaf Aradena

Agia Roumeli en Samariakloof

Vanuit Loutro loop je verder naar Agia Roumeli. Deels een wandeling langs de kust, deels wat meer landinwaarts. Hier kom je ook via de E4. Met in het seizoen een ware explosie aan bloemen. Op twee-derde van de route zie je Ekklesia Agios Pavlos, wat St. Paulus kerk betekent. Zowat in de uitgang van de Eligiakloof. Het is een klein kerkje uit de tiende eeuw, met de stenen van het strand zelf op het strand gebouwd. Het kerkje zou staan op de plek waar apostel Paulus schipbreuk leed op weg naar Rome. Dan wel de plek waar hij doopte, of beide. Ook bij de doop werd in die tijd veel water gebruikt. Advies: ga hier even zitten, bel het thuisfront op en zeg dat je een week later thuiskomt...

Agia Roumeli is het dorpje aan de uitgang van de Samariakloof. Hier is het ook alleen per voet of per boot te bereiken. In de Romeinse tijd was het een stad met eigen munten en tempels. De restanten van een tempel kun je zien aan de rand van Agia Roumeli; gewijd aan de Griekse God Apollon of de Godin Artemis.

En, vanzelfsprekend, heb je van hieruit alle mogelijkheden om de Samariakloof te verkennen. Open van half april tot medio september. Na een half uur klimmen heb je het smalste stuk bereikt. De zogenoemde IJzeren Poort. Deze kloof is het gevolg van een Indrukwekkend stukje natuurgeweld, met breuken in de aardkorst, tussen de 6 en 20 miljoen jaar geleden. Looptijd 5 uur (100 m. stijgen en dalen – 15 kilometer).

E4 tussen Chora Sfakion en Loutro

Agia Roumeli, Aradena, Agios Ioannis, Anopolis en Chora Sfakion

Een nieuw hoogtepunt door dennenbossen en de iconische brug over de Aradena kloof, die hier ongeveer 150m diep is. Het verlaten dorp Aradena heeft een Byzantijnse kapel uit de veertiende eeuw. Het verhaal gaat dat een ruzie tussen twee jongens uit Aradena – over een geitenbel! – uiteindelijk resulteerde in een vendetta en de dood van bijna alle inwoners. Je vindt hier rotsen, stenen in allerlei kleuren, muurtjes, boomstronken en donkerrode paadjes. De nabijheid van de Witte Bergen is overweldigend. Onderweg kun je schapen tegenkomen die nog een strootje groen weten te vinden.

Zo kom je zomaar “in the middle of nowhere” ook de Agios Ioannis (St John) tegen, met de kleine kerk van Panagia met fresco's in goede staat. Waarna je (weer) aankomt in Anopolis, bekend van een eerdere wandeling. Met zijn bewaard gebleven cyclopische muren (“*door reuzen op elkaar gestapeld*”) en met dat magnifieke uitzicht

op de Zee, op Loutro en de bergen achter het kerkje. Looptijd 6 uur (800 m. stijgen – 16,5 kilometer tot Anopolis). Vervolgens ga je al dalend door de *Ilingias-kloof* over een oud voet-en ezelpad naar Chora Sfakion.

- Zwaarte van deze route: gemiddeld, met enkele pittige klimmen;
- Totale lengte van deze tocht: ongeveer 65 kilometer;
- Zeker in april komen de bloemenliefhebbers meer dan volledig aan hun trekken! Je kunt een [speciale bloemenreis](#) boeken in april.